

37/54 Kamer Suresi

1. Yaklaşma anlamındaki “ıkterebe” fiili, deyimsel olarak “evin yakınına konmak” anlamına gelmektedir (Maverdî, *en-Nüket*) ve Türkçedeki “kapıya dayanmak” deyimine benzemektedir. Kıyametin yaklaşması ve ayın yarılması arasındaki ilişki ciddi tartışmalara sebep olmuştur. Tefsircilerin çoğu, “Ay yarıldı.” ifadesini geçmiş zaman kipi olmasından hareketle Hz. Peygamber döneminde gerçekleşmiş bir mucize olarak değerlendirmişlerdir. Fakat bu tür bilgiler ilk dönem siyer kaynaklarında yer almamaktadır; sonraki dönemlerde ortaya çıkmıştır (Azimli, age. s. 155, 169). Hasan-ı Basrî ve Atâ gibi tabii neslinden olan alimler farklı görüşler beyan etmişlerdir. Bazıları bu ifadenin Ay’ın aydınlatması veya bir işin açığa çıkması anlamında bir deyim olduğunu düşünürken, bazıları gerçek bir yarılmanın kıyametten önce gerçekleşeceğini düşünmüşlerdir (Maverdî, *en-Nüket*). Karşı düşüncede olanlar da bu görüşe yer vermekte fakat ayetin bağlamına uymayacağı gerekçesiyle reddetmektedirler (Hamdi Yazır, *Hak Dini*; Mevdudî, *Tefhim*). Oysa aynı itiraz onların savunduğu düşünceye de yapılabilir. Çünkü Tavus b. Keysan’ın dile getirdiği gibi geçmişte Ay’ın yarılmasının kıyametin yaklaşmasına delil olabilmesi için “Ay’ın yarılması” ifadesinin başta zikredilmesi gerekirdi. Oysa ayet kıyameti başa almıştır ve bu da kıyamette gerçekleşeceğine çok önemli bir delil olabilir (Sa’lebî, *el-Keşf*). Ayrıca Kur’an’a göre Ay’ın ayet (mucize) olması için illa yarılması gerekmiyor; yarılmadan gökyüzünde normal gözükmesi de Allah’ın ayeti olmasına yetmektedir (41/Fussilet 37). Belli ki Allah’a özgü ayetin yerine Mucize kelimesi kullanılınca Peygambere özgü hale getirilmesi kolay hale gelmektedir. Dolayısıyla kıyamet geldiğinde gök yarıyor ve yıldızlar toz duman olup savruluyorsa (82/İnfitar 2), Ay’ın yarılması bu olacakların ilki olabilir. Ayrıca ayet, bu olayı Hz. Peygamber’in mucizesi olarak sunmamaktadır. 2. ayete bakılırsa “ayet” kelimesi nekredir ve belirli bir mucizeden değil, görecekleri herhangi bir ayetten bahsetmektedir (Maverdî, *en-Nüket*). Bundan dolayı yaygın görüşü savunmak zorunda hisseden bazı yorumcular, ilgili ayette mucizenin kastedildiğinin bilinmediğini söylemektedirler. Ay’ın yarılmasıyla ilgili ifadenin peygamberlik nurunun ortaya çıkması anlamında sembol olduğunu savunan Muhiddin İbn Arabî, söz konusu ifadede Allah’ın, yarılma mucizesini kastettiğinin bilinmediğini söylemiştir. Sonradan ortaya çıkmış cumhurun görüşünü koruma adına Tabiîn neslinin güçlü temsilcisi Hasan-ı Basrî’nin görüşünü sapkınlıkla niteleyen Hamdi Yazır, ne hikmetse İbn Arabî’nin sembolizm yorumu karşısında özür dileyici bir tutum sergilemektedir (*Hak Dini*). Baskı gruplarının oluşturduğu hissiyatın, sonraki dönem uleması nezdinde cumhur kavramıyla eşdeğer hale geldiği ve tefsircileri etkilediği sezilmektedir.

2. Hevaya uymak, insanın vahiyden yüz çevirip kendi uydurduğu boş kuruntuları gerçek sanması ve ona uyması anlamına gelmektedir (53/Necm 3).

3. “Müstekırrun” kelimesi istikrarlı olmak ve bir işin kararlaştırıldığı şekilde gerçekleşmesi anlamındadır. Özellikle kıyamet vb. gayb haberleri için kullanıldığında bu kelime, olayların vakti geldiğinde planlandığı şekilde gerçekleşmesi ve en ufak bir sapma göstermeden planın işlenmesi anlamına gelmektedir (İzz b. Abdisselam, *et-Tefsir*). Aynı ifade 38. ayette de geçmektedir. Allah’ın ihtarlarını yalan ve büyü kabul edenlere “Benim uyarılarım ve azabım nasılmış?” (16, 21, 30, 39 ayetler) şeklinde cevap verildiği gibi bu iki ayet, ilahî sözün (vaadin) somut bir olay olarak ortaya çıkacağını dile getiren bir ilke

gibidir. Allah'ın hassas ölçülerle yaptığı takdirin anlık bir göz kırpma hızında gerçekleşmesinden bahseden 49 ve 50. ayetler de bu ilkeyi daha açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

4. Bu ayette gün kelimesi tekil kullanıldığı hâlde süreklilik anlamındaki “müstemirr” kelimesinin nitelemesiyle “günler” diye çevrilmiştir. Ayrıca, 41/Fussilet 16. ayette aynı olayın günlerce sürdüğü dile getirilmektedir.

5. “Aziz” kelimesi, Kur'an'da hükümdar veya yönetici anlamında kullanılmaktadır (12/Yusuf 78). Ayrıca, 55. ayette Allah Teâlâ kendisinden “Muktedir Melik” diye söz etmektedir. Bunun Türkçe karşılığı “iktidar sahibi kral” ifadesidir ki evrenin sahibi, tek otoritesi anlamında mecâzî bir ifadedir.

6. Berat kelimesi; kusurlardan ve suçlardan azade olmak, suçsuz bulunmak ve kurtulmak veya bu suçsuzluğu kanıtlayan belge anlamına gelmektedir. Burada da bu anlamda kullanılmıştır.

7. Bu cümlede iki önemli terkip yer almaktadır. Birincisi, “Muktedir Melik” ifadesidir; güçlü hükümdar demektir ve mutlak hükümlanlık sahibi Allah kastedilmektedir. Dünyada Allah'ın çağrısına uyan ve O'ndan yana tavır koyanların ahirette O'nun huzurunda şeref konuğu olarak ağırlanacakları müjdelenmektedir. İkincisi bu terkibi açıklayan “Sadakat meclisi” deyimidir; doğruların yer aldığı meclis anlamına gelebileceği gibi bütün gerçekliği ile (hakkalyakîn) ortaya çıkan meclistir. Çünkü onu hak sözüyle vaat eden Allah'tır; onu tasdik edenleri ve bu va'de sadık kalanları orada karşılamaktadır. O meclis, bir anlamda yok olma ihtimali olmayan güvenli bir makamdır (İbn Atıye, *el-Muharrer*; Sealibî, *el-Cevahir*; ayrıca bkz. 17/İsra 80; 10/Yunus 2, 93). Fakat bu deyim, vahyi inkar ve tasdik bağlamında geldiği için, Allah'ın va'dini tasdik edip sadakat gösterenlere ödül ve onurlandırma olarak böyle isimlendirilmiş olmalıdır. Dolayısıyla “Sadıklar meclisi” diye de çevrilebilir.